

**UCHWAŁA NR XXXV/454/2021
RADY MIEJSKIEJ W TOSZKU**

z dnia 24 listopada 2021 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Toszek na lata 2022-2024

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 z późn. zm.) oraz art. 176 pkt 1 i 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 poz. 821 z późn. zm.)

**Rada Miejska w Toszku
uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Toszek na lata 2022-2024, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Toszka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 r.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Toszku

Tadeusz Kobiernik

Załącznik do uchwały Nr XXXV/454/2021
Rady Miejskiej w Toszku
z dnia 24 listopada 2021 r.

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE TOSZEK NA LATA 2022 - 2024**

Toszek, 2021 r.

1. Wprowadzenie

Rodzina jest podstawową komórką życia społecznego jak również naturalnym środowiskiem rozwoju człowieka. W rodzinie realizowane są określone zasady, które pozwalają budować prawidłowe relacje społeczne. Rodzina funkcjonująca prawidłowo daje jej członkom poczucie bezpieczeństwa, wzmacnia ich rozwój osobisty, a jako pierwsze i podstawowe środowisko wychowawcze bezpośrednio oddziałuje na osobowość dziecka, przekazując mu swój system wartości, tradycje, poglądy. Rodzina ma kluczowe znaczenie dla życia i prawidłowego rozwoju dziecka.

Budowanie dobrych relacji i więzi rodzinnych ma wpływ na ochronę dzieci i młodzieży przed podejmowaniem ryzykownych zachowań. W przypadku wystąpienia jakiegokolwiek dysfunkcjonalności rodziny państwo ma obowiązek zapewnić dziecku specjalną ochronę i pomoc w przezwyciężaniu zaistniałej sytuacji.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Toszek na lata 2022 - 2024 jest kontynuacją programu wspierania rodziny realizowanego w Gminie Toszek w latach 2019-2021. Niniejszy Program wskazuje działania ukierunkowane na wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze jak również działania profilaktyczne i prorodzinne, których celem jest zapobieganie marginalizacji oraz społecznemu wykluczeniu. Ideą w tworzeniu Programu jest przekonanie o niezastąpionej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka, którą należy promować i wzmacniać, zwłaszcza wobec wyzwań współczesnego świata. Jeżeli w rodzinach pojawiające się problemy przewyższają możliwość ich rozwiązania we własnym zakresie, przy wykorzystaniu własnych środków oraz zasobów, pojawia się konieczność wsparcia z zewnątrz. Należy wtedy dołożyć wszelkich starań, aby takie rodziny uzyskały profesjonalną pomoc tak, aby w przyszłości same mogły funkcjonować bez konieczności wsparcia różnych instytucji.

Niniejszy program został opracowany w oparciu o przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.), dalej także "ustawa". Zgodnie z art. 176 pkt. 1 ustawy do zadań własnych gminy należy między innymi opracowanie 3 letnich programów wspierania rodziny, których głównym założeniem jest stworzenie spójnego systemu wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienia pomocy w opiece i wychowywaniu dzieci. Obowiązek ten realizowany jest przy współpracy i współdziałaniu odpowiednich służb społecznych, organizacji pozarządowych, kościołów oraz związków wyznaniowych.

2. Podstawy prawne Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Toszek na lata 2022-2024

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.),
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.),
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021 r. poz. 1119),
4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249),
5. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1111 z późn. zm.),
6. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 877 z późn. zm.),

7. Ustawa z dnia 11 lutego o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2019 r. poz. 2407 z późn. zm.),
8. Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 75 z późn. zm),
9. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329 z późn. zm.),
10. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1348 z późn. zm.),
11. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Toszek na lata 2016-2030.

3. Zakres Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Toszek na lata 2022-2024

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Toszek na lata 2022-2024 jest skierowany do rodzin zamieszkałych na terenie Gminy Toszek. Celem Programu jest stworzenie podstaw do działań profilaktycznych i osłonowych tak, aby zapobiegać marginalizacji i społecznemu wykluczeniu rodzin. Świadczenie wsparcia dla rodzin potrzebujących pomocy, szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym ma dać poczucie bezpieczeństwa oraz gwarancje wsparcia instytucjonalnego. Każdy potrzebujący członek takiej rodziny powinien mieć zapewnione wsparcie i mieć oparcie, że może je otrzymać w instytucjach do tego celu powołanych.

Program ten kładzie nacisk na potrzebę wspierania rodzin, które m.in. przeżywają trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz pomocy w przewyciężaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych, jak również ubóstwa bądź zagrożenia umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej oraz rodzin, którym zostały odebrane albo ograniczone prawa rodzicielskie.

4. Diagnoza środowiska lokalnego.

4.1. Demografia.

Liczba ludności gminy Toszek z uwzględnieniem ekonomicznych grup wieku w latach 2015-2020

Lata	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ludność ogółem	9 429	9 428	9 426	9 409	9 383	9 361
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1 622	1 603	1 593	1 628	1 623	1 629
Liczba osób w wieku produkcyjnym	6 082	6 034	6 023	5 853	5 817	5 785
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 725	1 791	1 810	1 928	1 943	1 947

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

W 2020 r. w Urzędzie Stanu Cywilnego w Toszku zarejestrowano :

Zgonów - 151

Urodzeń – 96, w tym na terenie gminy - 0

Małżeństw – 58, w tym małżeństwa mieszkańców zawarte poza gminą - 28

Rozwodów – 9

Systematycznie zmniejsza się liczba mieszkańców Gminy Toszek. W porównaniu z 2015 r. liczba mieszkańców spadła o 0,73%. Od 2015r. nieznacznie zwiększyła się liczba osób w wieku przedprodukcyjnych. W przypadku liczby osób w wieku produkcyjnym w porównaniu do 2015 r. notuje się tendencję spadkową o 4,88%. Stale zwiększa się liczba osób w wieku poprodukcyjnym (*wzrost o 12,88 w porównaniu do 2015 r.*).

4.2. Bezrobocie.

Stan ludności oraz wszelkie zmiany demograficzne w znacznym stopniu determinują sytuację panującą na rynku pracy. Poniższe tabele, oparte na materiale Powiatowego Urzędu Pracy w Gliwicach, przedstawiają dane dotyczące stanu ludności oraz dynamikę zmian w tym zakresie w powiecie gliwickim w latach 2015 – 2020 w podziale na ekonomiczne grupy wieku oraz aktualny stan bezrobocia.

Zmiany w liczbie ludności gminy Toszek z uwzględnieniem ekonomicznych grup wieku w latach 2015-2020

Lata	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ludność ogółem	9 429	9 428	9 426	9 409	9 383	9 361
% ludności w wieku przedprodukcyjnym	17,2	17,0	16,9	17,3	17,3	17,4
% ludności wieku produkcyjnym	64,5	64,0	63,9	62,2	62,0	61,8

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Szacunkowa stopa bezrobocia w latach 2015 – 2020 (w %)

Lata	2015	2016	2107	2018	2019	2020
Gmina Toszek	9,2	7,5	6,2	5,0	3,8	5,1
Województwo śląskie	8,2	6,6	5,1	4,3	3,6	4,9
Polska	9,7	8,2	6,6	5,8	5,2	6,2

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Według stanu na dzień 30 czerwca 2021 r. liczba osób bezrobotnych w Gminie Toszek, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gliwicach wynosiła 147 osób, w tym 57,0% stanowiły kobiety, a 43,0% mężczyźni. Udział długotrwale bezrobotnych w stosunku do ogólnej liczby osób w wieku produkcyjnym wyniósł 1,42%.

Analiza danych w wskazuje na stale zmniejszająca się stopę bezrobocia w Gminie Toszek (*spadek o 46,9% w porównaniu z 2015 r.*). Podobna tendencja występuje w skali województwa oraz kraju.

4.3. Pomoc społeczna.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Istotnym elementem wspierania rodziny jest udzielanie oraz zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno – bytowej.

Gmina Toszek realizuje zadania o charakterze obligatoryjnym lub fakultatywnym. Na ich realizację środki pochodzą z budżetu państwa i przekazywane są w formie dotacji lub pochodzą z budżetu Gminy Toszek.

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Toszku w latach 2015 – 2020 oraz I półrocze 2021 r.

Lata	2015	2016	2017	2018	2019	2020	I półrocze 2021
Liczba rodzin objętych wsparciem ogółem	293	213	214	150	116	137	117
Liczba rodzin objętych pomocą finansową	158	113	101	80	72	79	63
Liczba rodzin objętych pomocą rzeczową	55	57	53	47	50	61	45
Liczba rodzin objętych pracą socjalną	293	213	213	155	115	65	116

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Toszku

Analiza danych w wskazuje na mniejszą liczbę rodzin objętych pomocą społeczną przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Toszku (*spadek o 46,76% w porównaniu do 2015 r.*). Zmniejsza się liczba osób objętych pomocą finansową (*spadek o 50% w porównaniu do 2015 r.*), przy równoczesnym wzroście liczby rodzin objętych pomocą rzeczową – głównie usługami opiekuńczymi (*wzrost o 10,9% w porównaniu do 2015 r.*). Przyczyną spadku liczby osób uprawnionych do świadczeń z pomocy społecznej jest objęcie rodzin wsparciem w formie świadczenia wychowawczego, podwyższenie płacy minimalnej oraz zmniejszenie stopy bezrobocia. Na przestrzeni lat obserwuje się tendencję wzrostową liczby osób objętych wsparciem w formie usług opiekuńczych (*wzrost o 62,7% w porównaniu do 2015 r.*). Przyczyną jest obecna sytuacja demograficzna – większa liczba osób w wieku poprodukcyjnym, spowodowana wydłużeniem wieku emerytalnego.

Głównymi przesłankami do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej były: długotrwała choroba, niepełnosprawność, ubóstwo i bezrobocie. Inne przyczyny korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, m.in. potrzeba ochrony macierzyństwa, alkoholizm, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego były również istotne, lecz występowały w mniejszym natężeniu.

Wśród ogólnej liczby rodzin objętych wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej w Toszku odsetek rodzin borykających się z problemami opiekuńczo – wychowawczymi wynosi 8,76% i jest to spadek o 2,84% w porównaniu do 2015 r.

Zapewniając pomoc rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej Ośrodek Pomocy Społecznej w Toszku przyznawał świadczenia pieniężne, m.in. w postaci zasiłków stałych, okresowych i celowych, jak również w postaci niepieniężnej, np. w postaci usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania.

Zasiłek stały

W myśl art. 37 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej zasiłek stały przysługuje pełnoletniej **osobie samotnie gospodarującej** niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej. Zgodnie z art. 37 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 zasiłek stały ustala się w wysokości - w przypadku osoby samotnie gospodarującej - różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym, że kwota zasiłku stałego nie może być wyższa niż 645,00 zł, oraz nie może być niższa niż 30,00 zł miesięcznie. W myśl art. 37 ust. 1 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej zasiłek stały przysługuje pełnoletniej **osobie pozostającej w rodzinie** niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie. Zgodnie z art. 37 ust. 2 pkt 2 i ust. 3 zasiłek stały ustala się w wysokości - w przypadku osoby w rodzinie - różnicy między kryterium dochodowym na osobę w rodzinie a dochodem na osobę w rodzinie, z tym, że kwota zasiłku stałego nie może być niższa niż 30,00 zł miesięcznie. Na mocy art. 9 ust.1 pkt 25 ustawy o ubezpieczeniu NFZ obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego podlegają osoby pobierające zasiłek stały z pomocy społecznej nie podlegające obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu. Obowiązek ten obejmuje okres od dnia przyznania zasiłku do dnia utraty prawa do zasiłku.

Zasiłek stały w latach 2015-2020 oraz I półrocze 2021r.

Lata	2015	2016	2017	2018	2019	2020	I półrocze 2021
Liczba osób	29	29	27	23	28	27	25
Liczba świadczeń	310	289	274	266	273	308	130
Kwota świadczeń w zł	146 906	152 032	147 340	143 611	157 847	187 872	74 450

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Toszku

Zasiłek okresowy

W myśl art. 38 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej zasiłek okresowy przysługuje

w szczególności ze względu na:

- długotrwałą chorobę,
- niepełnosprawność,
- bezrobocie
- możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego

Wysokość zasiłku okresowego ustala się w wysokości różnicy między kryterium osoby samotnie gospodarującej lub kryterium dochodowym rodziny a jej dochodem. Minimalna wysokość zasiłku okresowego w 2020r. wynosiła 50% różnicy między kryterium dochodowym osoby/rodziny a jej dochodem. Kwota zasiłku okresowego nie może być niższa niż 20,00 zł miesięcznie.

Zasiłek okresowy w latach 2015-2020 oraz I półrocze 2021r.

Lata	2015	2016	2017	2018	2019	2020	I półrocze 2021
Liczba osób	75	63	49	45	36	32	35
Liczba świadczeń	473	419	303	289	216	245	123
Kwota świadczeń w zł	143 327	129 737	85 268	86 906	64 836	83 760	40 466

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Toszku

Zasiłek celowy

Zasiłek celowy wypłacany jest w celu zaspokojenia niezbędnej (konkretnej) potrzeby bytowej. Zasiłek może być przeznaczony na pokrycie części lub całości kosztów związanych z zakupem: żywności, leków, leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobne remonty i napraw w mieszkaniu, a także pokryciem kosztów pogrzebu lub w formie biletów kredytowych itp. Zasiłek może być przyznany w formie pieniężnej lub rzeczowej.

Zasiłek celowy i rzeczowy w latach 2015-2020 oraz I półrocze 2021r.

Lata	2015	2016	2017	2018	2019	2020	I półrocze 2021
Liczba rodzin	79	58	51	58	76	54	19
Kwota świadczeń w zł	36 231	11 452	8 132	21 660	13 671	37 256	6 575

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Toszku

Rządowy program „Posiłek w szkole i w domu”

Adresatem rządowego programu są osoby i rodziny, w których oprócz dysfunkcji, dochód nie przekracza 150% kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej tj.: dla osoby samotnie gospodarującej 1 051,50 zł i dla rodziny 792,00 zł na osobę w rodzinie. Zadanie to jest w 60% dotowane z budżetu państwa.

Pomoc przyznawana jest w dwóch formach:

1. Zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności
2. Pomoc w formie posiłku

**Świadczenia z programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu”
w latach 2015-2020 oraz I półrocze 2021r.**

Lata	2015	2016	2017	2018	2019	2020	I półrocze 2021
Świadczenia pieniężne							
Liczba rodzin	124	106	89	69	61	74	50
Liczba świadczeń	937	810	660	537	474	539	223
Kwota świadczeń w zł	134 300	137 580	130 305	93 200	74 301	86 892	34 310
Pomoc w formie posiłku							
Liczba osób	42	42	31	7	4	3	0
Liczba świadczeń	5 054	4 151	2 743	363	251	66	0
Wydatkowana kwota w zł	15 906	14 631	10 624	1 710	2 381	400	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Toszku

Usługi opiekuńcze

Pomoc w formie usług opiekuńczych przysługuje osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności lub innej przyczyny wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobom, które wymagają pomocy innych osób, a rodzina nie może takiej pomocy zapewnić.

Od dnia 1 stycznia 2013 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Toszku realizuje usługi opiekuńcze.

Maksymalna wysokość odpłatności za usługi opiekuńcze wynosi **15,00 zł** oraz **30,00 zł** za 1 godzinę specjalistycznych usług opiekuńczych.

Zadanie jest w części lub całości odpłatne przez osoby objęte tą formą wsparcia. Odpłatność podopiecznego uzależniona jest od wysokości jego dochodu oraz od sposobu prowadzenia gospodarstwa domowego – samodzielnie lub z rodziną.

Usługi opiekuńcze były świadczone przez 5 opiekunek osób starszych zatrudnione przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Toszku.

Usługi opiekuńcze w latach 2015-2020 oraz I półroczu 2021r.

Lata	2015	2016	2017	2018	2019	2020	I półroczu 2021
Liczba osób	32	37	46	41	35	61	51
Liczba godzin	4 873	5 101	6 365	4 748	4 611	4 987	2 406
Wydatковано w zł	27 825	41 650	65 673	50 223	52 613	51 083	23 880

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Toszku

4.4. Asystent rodziny.

Asystent rodziny, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej to specjalista, który przydzielany jest rodzinie, gdy ta napotyka trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Do jej zadań należy:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 7) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- 8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- 12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- 14) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- 15) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku;
- 16) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- 17) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- 18) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;

19) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Współpraca z asystentem odbywa się za zgodą rodziny i przy aktywnym jej udziale lub zgodnie z postanowieniem sądu. Pierwszy kontakt asystenta z rodziną następuje w obecności pracownika socjalnego. Podczas spotkania asystent próbuje dowiedzieć się jak najwięcej o rodzinie, dzieciach, o występujących w rodzinie problemach oraz ich oczekiwaniach. Asystent rodziny wspólnie z rodziną określa sposób wyjścia z trudnej sytuacji życiowej. Ustala mocne strony rodziny oraz rodzaj i kolejność podejmowanych działań. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę.

Głównym celem asystentury rodzinnej jest podniesienie poziomu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia z sytuacjami dnia codziennego rodziców lub opiekunów dzieci. Efektem powinno być odzyskanie przez osoby przyjmujące pomoc kontroli nad własnym życiem, która pozwoli im być samodzielnym oraz tak wypełniać role rodzica, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i rozwojowi dzieci. Efekt ten jest możliwy do osiągnięcia, przy współudziale rodziny na każdym etapie metodycznego działania: od oceny wstępnej, przez układanie planu pracy i jego realizację po ocenę końcową, dostosowanie pracy do możliwości i kontekstu życia rodziny oraz poprzez małe kroki. Asystent pracując z rodzinami podejmuje wiele różnorodnych działań. Wśród nich można wyróżnić: pomoc w dotarciu do świadczących pomoc specjalistyczną w formie konsultacji, poradnictwa, mediacji lub terapii, utrzymywanie stałego kontaktu z klientem, towarzyszenie mu w codziennym funkcjonowaniu. Ponadto, udzielanie wsparcia w sytuacjach tego wymagających oraz interweniowania, gdy zagrożone jest życie lub zdrowie konkretnej osoby lub jej rodziny.

Równocześnie asystent rodziny powinien współpracować z wieloma instytucjami zaangażowanymi w sprawy rodzin, w tym z pracownikami socjalnymi, Policją, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach, placówkami oświatowymi czy sądami - poprzez kuratorów zawodowych i społecznych. Zatem aktywność asystenta rodziny można podzielić na dwa obszary zadaniowe. Pierwszym jest bezpośredni kontakt z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w innym miejscu wskazanym przez rodzinę (jej członków). Drugim natomiast jest szeroko zakrojona współpraca asystenta z osobami i instytucjami zaangażowanymi w sprawy rodziny.

Liczba asystentów i rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w Gminie Toszek w latach 2015 – 2020 oraz I półroczu 2021 r.

Lata	2015	2016	2017	2018	2019	2020	I półrocze 2021
Liczba asystentów rodziny	1	1	1	1	4	2	2
Liczba rodzin objętych pomocą asystentów rodziny	16	19	19	15	16	8	12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Toszku

4.5. Piecza zastępcza

W przypadkach, gdy rodzina nie radzi sobie ze sprawowaniem funkcji opiekuńczo – wychowawczych wobec dzieci - co może oceniać tylko sąd opiekuńczy - zostają one umieszczone w pieczy zastępczej. Rodzice zostają np. trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub prawa te zostają im ograniczone. Celem pieczy zastępczej jest zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych, zapewnienie dziecku przygotowania do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami. Piecza zastępcza ma przede wszystkim zapewnić pracę z rodziną, mającą na celu umożliwienie powrotu dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym.

Piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej oraz w formie instytucjonalnej.

Formy rodzinnej pieczy zastępczej - rodzina zastępcza (spokrewniona, niezawodowa, zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna) oraz rodzinny dom dziecka. Formy instytucjonalnej pieczy zastępczej – placówka opiekuńczo-wychowawcza, regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna, interwencyjny ośrodek preadopcyjny.

Podstawą umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej jest prawomocne orzeczenie sądu. W przypadku konieczności, na wniosek lub za zgodą rodziców dziecka, możliwe jest umieszczenie dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej na podstawie umowy zawartej między rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, a starostą właściwym ze względu na miejsce zamieszkania tej rodziny lub miejsce prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

O zawartej umowie starosta zawiadamia niezwłocznie sąd. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzicom dziecka, chyba, że dobro dziecka wymaga zapewnienia mu niezwłocznie pieczy zastępczej. Dziecko umieszcza się w pieczy zastępczej do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej.

Objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletności. Osoba, która ją osiągnęła w okresie pieczy zastępczej, może przebywać w dotychczasowej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka albo placówce opiekuńczo-wychowawczej za zgodą, odpowiednio, rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka albo dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia, jeżeli się uczy.

Gmina Toszek, zgodnie z art. 176 ust. 5 oraz art. 191 ust. 9 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zobowiązana jest do ponoszenia częściowych wydatków z tytułu umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej. W przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej współfinansuje pobyt tego dziecka w pieczy zastępczej w wysokości:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% w trzecim i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

**Odpłatność gminy za pobyt dzieci w pieczy zastępczej
w latach 2015 - 2020 oraz I półrocze 2021 r.**

Lata	2015	2016	2017	2018	2019	2020	I półrocze 2021
Odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej (zł)	7 414	4 444	11 744	43 227	89 139	121 077	69 293

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Toszku

4.6. Zespół Interdyscyplinarny Miasta i Gminy Toszek

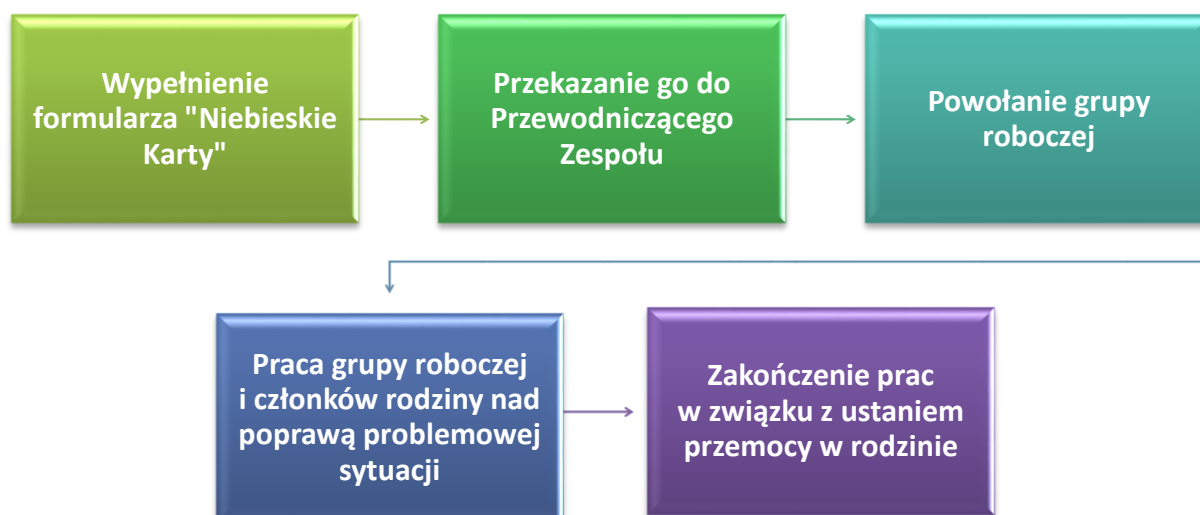
Działania wspierające wobec rodzin przeżywających trudności – rodzin dotkniętych przemocą bądź zagrożonym wystąpieniem przemocy podejmuje Zespół Interdyscyplinarny Miasta i Gminy Toszek oraz powoływane przez niego grupy robocze, bezpośrednio pracujące z rodzinami.

Zespół Interdyscyplinarny Miasta i Gminy Toszek funkcjonuje w oparciu o przepisy ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249). Został on powołany Uchwałą Nr V/26/11 Rady Miejskiej w Toszku z dnia 26 stycznia 2011 r. w sprawie określenia trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego Miasta i Gminy Toszek oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

Zespół Interdyscyplinarny tworzą przedstawiciele różnych jednostek, którzy współpracują ze sobą w sposób skoordynowany, w celu skutecznego reagowania na informacje o przemocy w rodzinie. Są to przedstawiciele m.in. Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zakładu Placówek Oświatowych, Służby Zdrowia, Sądu Rejonowego oraz organizacji pozarządowych.

Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy integrowanie i koordynowanie działań różnych podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zwłaszcza poprzez: diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

Jednocześnie grupy robocze opracowują i realizują plany pomocy przygotowywane indywidualnie zarówno z osobami dotkniętymi przemocą, jak również osobami podejrzewanymi o stosowanie przemocy, monitorują sytuację rodzin, w których dochodzi do przemocy i rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy oraz prowadzą poradnictwo i interwencje w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Procedura postępowania w przypadku prawdopodobieństwa występowania przemocy w rodzinie

Procedurę "Niebieskie Karty" wszczyna się w każdym przypadku, w którym zaistnieje podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie. Prowadzenie danego postępowania nie ma jednak określonych ram czasowych. Czas pracy z rodziną wynika z jej indywidualnych potrzeb - uzależniony jest od sytuacji całej rodziny i osoby doznającej przemocy, ustalonego indywidualnego planu pomocy oraz zapewnienia zaspokojenia niezbędnych potrzeb – przede wszystkim potrzeby bezpieczeństwa. Wobec powyższego w danym roku kalendarzowym liczba prowadzonych spraw jest różna od ilości wszczętych i przekazanych spraw do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego. W ramach procedury „Niebieskie Karty” wsparciem objęte są nie tylko rodziny posiadające w swej strukturze włącznie osoby dorosłe, ale również rodziny z małoletnimi dziećmi. Analiza danych gromadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dotyczących prowadzonych postępowań w ramach procedury "Niebieskie Karty" pozwala na sformułowanie założenia, że czynnikiem mającym zasadniczy wpływ na występowanie przemocy w rodzinie, różnych zachowań agresywnych, aktów znęcania się nad członkami rodziny jest przeważnie problem alkoholowy. Członkowie grupy roboczej, podejmując współpracę z osobami doświadczającymi przemocy, próbują te osoby zmotywować, aby podjęły konkretne działania, by zaczęły żyć swoim życiem, a nie życiem osoby uzależnionej, często bowiem osobom tym towarzyszy bezradność wobec problemu alkoholowego bliskiej im osoby. Opierając się na analizie danych statystycznych stwierdza się również jednoznacznie, że przemoc może dotyczyć wszystkich niezależnie od pozycji na rynku pracy, sytuacji finansowej rodziny, wykształcenia czy miejsca zamieszkania.

**Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”
w latach 2015-2020 oraz I półroczu 2021 r.**

Lata	2015	2016	2017	2018	2019	2020	I półroczu 2021
Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskie Karty”	4	10	11	16	11	11	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Toszku

4.7. Karta Dużej Rodziny.

Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny określa zasady przyznawania członkom rodziny wielodzietnej Karty Dużej Rodziny. Prawo do posiadania Karty przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, przez którą rozumie się rodzinę, w której rodzic (rodzice) lub małżonek rodzica mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci, bez względu na ich wiek. Karta Dużej Rodziny przyznawana jest każdemu członkowi rodziny, także rodzinom zastępczym i rodzinnym domom dziecka, którzy spełniają warunki określone w/w ustawie.

Za członków rodziny wielodzietnej uznaje się rodzica (rodziców) oraz jego małżonka mających na utrzymaniu co najmniej troje dzieci w wieku do ukończenia 18 roku życia, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub szkole wyższej do 25 roku życia. Natomiast bez ograniczeń wiekowych wydaje się Karty dzieciom legitymującym się umiarkowanym lub znacznym stopniem niepełnosprawności. Osobom niepełnosprawnym Karta wydawana jest na czas obowiązywania orzeczenia o niepełnosprawności. Rodzicom oraz małżonkowi rodzica Karta wydawana jest na czas nieokreślony. Karta Dużej Rodziny przyznawana jest na wniosek rodziny wielodzietnej. Wniosek o wydanie Karty może złożyć każdy pełnoletni jej członek. Karta jest przyznawana niezależnie od dochodu w rodzinie.

Na podstawie Karty członkowie rodzin wielodzietnych mogą skorzystać z wprowadzonych uprawnień (zniżek na przejazdy kolejowe, niższe opłaty paszportowe, możliwość tańszego korzystania z oferty instytucji kultury, ośrodków rekreacyjnych, zniżki na zakup ubrań, obuwia, kosmetyków, książek czy paliwa oraz innych dóbr i usług) na poziomie ogólnokrajowym oferowanych przez instytucje i podmioty gospodarcze. Członek rodziny wielodzietnej we wniosku o przyznanie Karty wskazuje, że wniosek dotyczy karty tradycyjnej lub karty elektronicznej. Możliwość wnioskowania o Kartę Dużej Rodziny w formie elektronicznej, wyświetlanej przy pomocy dedykowanej aplikacji na urządzenia mobilne (smartfony, tablety) weszła w życie od 1 stycznia 2018r.

Od 1 stycznia 2019 r. weszły inne zmiany dotyczące Karty Dużej Rodziny. W związku z nowelizacją powołanej ustawy, od 2019 roku Karta Dużej Rodziny przysługuje również rodzicom, którzy mają lub w przeszłości mieli na utrzymaniu co najmniej troje dzieci – bez względu na ich wiek w chwili składania wniosku. W związku z powyższym znacząco wzrosła liczba osób składających wnioski o przyznanie Karty Dużej Rodziny.

Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny w latach 2015-2020 oraz I półroczu 2021 r.

Lata	2015	2016	2017	2018	2019	2020	I półrocze 2021
Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny	118	90	48	52	277	79	57

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Toszku

4.8. Inne formy wspierania rodziny

Uzupełnieniem polityki socjalnej Gminy Toszek są świadczenia rodzinne, świadczenia wychowawcze oraz fundusz alimentacyjny, które finansowane są w całości z budżetu państwa.

Świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny oraz świadczenia wychowawcze są udzielane na okresy zasiłkowe (świadczeniowe). Przy świadczeniach uzależnionych od kryterium dochodowego, brane pod uwagę są dochody osiągnięte w roku poprzedzającym

okres zasiłkowy (świadczeniowy), jednak z uwzględnieniem dochodu uzyskanego lub utraconego po roku bazowym.

Świadczenia rodzinne - przyznawane są na wniosek uprawnionych osób. Wnioski składa się w urzędzie gminy lub miasta ze względu na miejsce zamieszkania osób uprawnionych.

Świadczeniami rodzinnymi są:

- a) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego - celem tego zasiłku jest częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka,
- b) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka - celem tzw. „becikowego” jest udzielanie wsparcia rodzinom, które zdecydowały się na posiadanie potomstwa,
- c) zapomoga wypłacana przez gminy, na podstawie art. 22a ustawy, który stanowi, że rada gminy może w drodze uchwały przyznać dodatkowe świadczenie,
- d) świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne - wiążą się one z zwiększonymi wydatkami, które powstały w związku z niepełnosprawnością osoby w rodzinie bądź ze względu na podeszły wiek,
- e) świadczenia rodzicielskie - celem tego świadczenia jest zwiększenie pomocy finansowej w związku z urodzeniem dziecka, przyjęciem go na wychowanie bądź objęciem go pieczęcią zastępczą dla tych rodziców, którzy nie mają prawa do zasiłku macierzyńskiego tj. osobom zatrudnionym na podstawie umów cywilnoprawnych, studentom oraz osobom bezrobotnym.

Świadczenia rodzinne w latach 2015- 2020 oraz I półrocze 2021 r.

Lata	2015	2016	2017	2018	2019	2020	I półrocze 2021
Zasiłek rodzinny							
Liczba rodzin	159	217	227	222	208	136	99
Liczba świadczeń	3 064	4 013	4 313	4 337	4 196	2 962	1 362
Kwota świadczeń w zł	304 643	438 905	479 560	485 087	465 462	334 685	152 948
Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka							
Liczba rodzin	22	25	28	26	28	17	8
Liczba świadczeń	23	26	28	29	28	17	7
Kwota świadczeń w zł	23 000	23 941	26 302	29 000	26 470	15 494	7 382
Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego							

Liczba rodzin	7	13	16	19	14	9	5
Liczba świadczeń	53	73	147	148	94	62	29
Kwota świadczeń	21 240	28 649	56 903	55 224	37 443	24 500	11 533
Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka							
Liczba rodzin	14	15	16	14	16	12	11
Liczba świadczeń	197	176	201	207	202	169	79
Kwota świadczeń w zł	34 170	33 474	39 571	40 591	39 751	34 857	16 527
Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego							
Liczba rodzin	20	30	30	24	21	15	10
Liczba świadczeń	215	306	346	243	238	170	63
Kwota świadczeń w zł	17 280	28 560	35 676	24 627	22 733	17 159	6 456
Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego							
Liczba rodzin	86	139	136	140	139	100	1
Liczba świadczeń	164	232	234	225	224	171	2
Kwota świadczeń w zł	16 400	22 851	21 812	21 488	20 594	16 225	200
Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania							
Liczba rodzin	38	40	39	43	44	35	20
Liczba świadczeń	390	339	346	352	372	280	125
Kwota świadczeń w zł	20 366	22 287	23 605	23 546	24 262	18 785	8 508

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Toszku

Fundusz alimentacyjny - przyznawany jest na wniosek osób uprawnionych na podstawie obowiązującej od 7 września 2007 roku ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Wnioski składa się w urzędzie gminy lub miasta ze względu na miejsce zamieszkania osób uprawnionych.

**Świadczenia z funduszu alimentacyjnego
w latach 2015-2020 oraz za I półrocze 2021r.**

Lata	2015	2016	2017	2018	2019	2020	I półrocze 2021
Liczba rodzin	24	20	17	22	15	13	12
Liczba świadczeń	435	405	333	351	341	266	112
Kwota świadczeń w zł	161 702	162 320	124 040	131 200	135 050	106 100	44 100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Toszku

Analiza danych w wskazuje na mniejszą liczbę rodzin objętych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Toszku wsparciem przez fundusz alimentacyjny (*spadek o 50% w porównaniu do 2015 r.*). Powodem jest niezmienniejące się od kilku lat kryterium uprawniające do otrzymania powyższego świadczenia (*900,00 zł na osobę w rodzinie*) przy zwiększającej się płacy minimalnej.

Świadczenia wychowawcze - przyznawane na wniosek osób uprawnionych na podstawie obowiązującej ustawy z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Wnioski składa się w urzędzie gminy lub miasta ze względu na miejsce zamieszkania osób uprawnionych.

Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojenie jego potrzeb życiowych.

Świadczenia wychowawcze w latach 2016-2020 oraz za I półrocze 2021r.

Lata	2016	2017	2018	2019	2020	I półrocze 2021
Liczba rodzin	537	610	613	929	949	956
Liczba świadczeń	6 792	9 252	9 323	13 385	18 462	9 054
Kwota świadczeń w zł	3 386 312	4 618 223	4 647 889	6 668 814	9 184 626	4 510 709

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Toszku

Za życiem - ustawa ta została wprowadzona dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Celem ustawy jest uregulowanie w sposób wsparcia dla kobiet w ciąży i rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych, a także dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i

nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Świadczenia „Za życiem” w latach 2016-2020 oraz za I półrocze 2021r.

Lata	2016	2017	2018	2019	2020	I półrocze 2021
Liczba rodzin	0	0	1	3	0	1
Liczba świadczeń	0	0	1	3	0	1
Kwota świadczeń w zł	0	0	4 000	12 000	0	4 000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Toszku

4.9. Opieka nad małym dzieckiem do lat 3.

"Dziecko" w polityce społecznej traktowane jest w sposób szczególny. Działalność na rzecz dzieci skupia się przede wszystkim na ochronie ich praw oraz wyrównaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu między innymi do oświaty, wypoczynku oraz ochrony w obliczu różnych zagrożeń życiowych.

Na terenie Gminy Toszek funkcjonuje żłobek zlokalizowany w Toszku przy ul. Gliwickiej 26a. Żłobek jest przygotowany na 50 miejsc i prowadzony jest przez Sabinę Brzozowską z Pikabu Kreatywna Przestrzeń dla Dzieci. Do placówki mogą uczęszczać dzieci z terenu Gminy Toszek, które ukończyły 20 tydzień życia do ukończenia roku szkolnego, w którym dziecko kończy 3 rok życia, a także dzieci do 4 roku życia - gdy niemożliwe lub utrudnione jest objęcie dziecka wychowaniem przedszkolnym.

4.10. Placówki oświatowe.

Na terenie Gminy Toszek funkcjonuje 12 przedszkoli wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach, dysponujących 340 miejscami, 5 świetlic przyszkolnych dla dzieci i młodzieży.

Edukacja szkolna dzieci i młodzieży na terenie Gminy Toszek odbywa się w 5 szkołach podstawowych. Szkoły wyposażają swych uczniów w wiedzę nie tylko w ramach zajęć edukacyjnych, lecz również podczas zajęć organizowanych w ramach kół pozalekcyjnych, umożliwiających rozwój zainteresowań dzieci i młodzieży. Szkoły zapewniają pomoc pedagogiczną i psychologiczną, organizują opiekę nad uczniami niepełnosprawnymi, uczęszczającymi do szkoły, kierują do zespołów dydaktyczno wyrównawczych i na zajęcia korekcyjno - kompensacyjne. Realizują cele wychowawcze na wszystkich organizowanych przez szkoły zajęciach przez nauczycieli, wychowawców, bibliotekarzy, wychowawców świetlic czy pracowników niepedagogicznych, w ścisłej współpracy z rodzicami.

4.11. Poradnictwo specjalistyczne.

Gmina Toszek zapewnia pomoc w postaci specjalistycznego poradnictwa. Mieszkańcy Gminy mogli bezpłatnie korzystać z konsultacji z certyfikowanym specjalistą terapii uzależnień alkoholowych, psychologiem oraz terapeutą rodzin. Na spotkania z terapeutą leczenia uzależnień, terapeutą rodzin i psychologiem zgłaszają się osoby uzależnione od substancji psychoaktywnych i uzależnione behawioralnie oraz członkowie ich rodzin, osoby doświadczające przemocy domowej oraz te, które znalazły się w sytuacji kryzysowej.

Również bezpłatnie mieszkańcy Gminy Toszek mogą korzystać z porad z radcą prawnym. Radca prawny pomaga mieszkańcom Gminy Toszek w sprawach :

- sprawy o znęcanie się związane z nadużywaniem alkoholu
- sprawy dot. przemocy w rodzinie i naruszenia nietykalności cielesnej
- sprawy rozwodowe
- sprawy o alimenty
- sprawy o opiekę nad dzieckiem
- sprawy dot. ustalenia kontaktów z dziećmi
- sprawy spadkowe
- sprawy dot. uprawnień do kierowania pojazdem
- sprawy dot. obowiązku płacenia abonamentu
- sprawy dot. zadłużenia finansowego
- sprawy dot. egzekucji komorniczych
- sprawy o pomówienie
- sprawy dot. odpowiedzialności odszkodowawczej
- sprawy pracownicze
- sprawy o ustalenie ojcostwa i uznanie dziecka
- sprawy dot. renty rodzinnej i emerytury
- sprawy mieszkaniowe
- sprawy o podział majątku dorobkowego małżonków
- sprawy dot. umowy cywilno – prawnej
- sprawy o ubezwłasnowolnienie
- sprawy dot. odwołania od decyzji ZUS
- sprawy dot. uchylecia wyroków karnych, odpowiedzialności karnej
- sprawy dot. odebrania prawa jazdy.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Toszku stale poszerza bazę specjalistów udzielających wsparcie rodzinom zmagającym się z problemami.

Poradnictwo specjalistyczne w latach 2015-2020 oraz za I półrocze 2021r.

Lata	2015	2016	2017	2018	2019	2020	I półrocze 2021
Kadra	2	2	2	2	3	3	4
Liczba osób objętych wsparciem	120	127	131	73	98	33	67
Wydatkowano w zł	11 069	18 665	17 945	16 894	17 859	13 748	14 438

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Toszku

5. Adresaci programu.

Gminny Program Wspierania Rodziny adresowany jest do rodzin zamieszkałych na terenie Gminy Toszek zwłaszcza rodzin dysfunkcyjnych oraz doświadczających problemów opiekuńczo-wychowawczych z problemem ubóstwa. Rodzin, które na skutek różnych sytuacji życiowych, znalazły się w sytuacjach wymagających udzielania pomocy przez pałcówki oraz instytucje, prowadzące działania na rzecz wspierania rodziny.

Program ten kierowany jest w szczególności:

- dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
  - dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi i chorymi przewlekle - dla rodzin wielodzietnych,
  - dla rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą,
  - dla rodzin niepełnych,
  - rodzin z osobami starszymi, zależnymi wymagającymi pomocy osoby drugiej.
- Program przewiduje pracę z rodziną oraz wszelkiego rodzaju formy pomocy mające na celu przede wszystkim zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny.

6. Zasoby i partnerzy w realizacji programu.

Instytucje oraz organizacje realizujące zadania z zakresu wspierania rodziny i inne pełniące funkcje wspierające wobec rodziny:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Toszku
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

7. Cele programu, zadania, wskaźniki ich realizacji.

Cele określone w Gminnym Programie Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024 powinny opierać się na szansach pojawiających się w otoczeniu rodziny oraz poprzez wykorzystanie poszczególnych instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny, w tym istniejących zasobów wewnętrznych miasta. Cele wpisują się w Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Toszek na lata 2016-2030.

Cel główny:

Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin, sprzyjającego prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cel szczegółowy 1

Poprawa sytuacji materialnej rodzin poprzez wsparcie rodzin w realizowaniu funkcji ekonomicznej i tworzenie warunków umożliwiających zaspokojenie podstawowych potrzeb członków rodziny.

Zadania	Wskaźniki realizacji zadań
1. Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin: osób i rodzin objętych pomocą oraz wysokość środków przeznaczonych na poszczególne formy pomocy: - zasiłek stały - zasiłek okresowy - zasiłek celowy - zasiłki rodzinne z dodatkami - zasiłki pielęgnacyjne - świadczenia pielęgnacyjne - świadczenia rodzicielskie - specjalny zasiłek opiekuńczy - jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka - świadczenia wychowawcze 500+ - fundusz alimentacyjny - świadczenie „Za życiem”

2. Zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza osób starszych, chorych lub niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> - liczba dzieci, uczniów i młodzieży korzystających z gorących posiłków w placówkach oświatowych - liczba osób/rodzin korzystających ze świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności - liczba osób starszych, chorych, niepełnosprawnych korzystających ze świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności
3. Objęcie pomocą w formie: stypendiów szkolnych i wyprawek wszystkich dzieci wymagających tej formy pomocy	<ul style="list-style-type: none"> - liczba przyznanych wyprawek szkolnych - liczba przyznanych stypendiów szkolnych - liczba uczniów otrzymujących jednorazowe świadczenie Dobry Start
4. Współfinansowanie pobytu dzieci skierowanych do pieczy zastępczej	<ul style="list-style-type: none"> - liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej - liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej - wysokość środków wydatkowanych na pobyt dzieci w pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej)
5. Zapewnienie opieki osobom starszym oraz osobom zależnym w domach	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób objętych pomocą w postaci usług opiekuńczych - liczba osób skierowanych do domu pomocy społecznej w danym roku kalendarzowym - liczba osób umieszczonych w domu pomocy społecznej w danym roku kalendarzowym

Cel szczegółowy 2

Sprawny system interwencji kryzysowej oraz zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych w rodzinach, w tym w rodzinach wychowujących dzieci.

Zadania	Wskaźniki realizacji zadań
1. Rozwój usług asystentów rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystentów rodzin
2. Organizacja i finansowanie szkoleń dla asystentów rodzin w celu podnoszenia ich kwalifikacji i kompetencji	<ul style="list-style-type: none"> - liczba uczestniczących asystentów, - liczba kursów, szkoleń, warsztatów etc.
3. Zapewnienie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego osobom przeżywającym trudności	<ul style="list-style-type: none"> - liczba i rodzaj miejsc poradnictwa specjalistycznego - liczba osób i udzielonych porad
4. Działania wspierające Zespołu Interdyscyplinarnego wobec rodzin przeżywających trudności	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin objętych procedurą "Niebieskie Karty" - liczba rodzin z dziećmi, objętych procedurą „Niebieskie Karty”
5. Zapewnienie osobom (matkom z dziećmi) bezpiecznego schronienia w przypadku stosowania wobec nich przemocy	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób dorosłych i dzieci korzystających ze schronienia
6. Zapewnienie schronienia osobom tego pozbawionym (osobom bezdomnym)	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób skierowanych do schroniska, noclegowni
7. Monitorowanie sytuacji rodzin w procesie wzmocnienia lub odzyskiwania zdolności do pełnego funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin objętych pracą socjalną - liczba wizyt monitorujących - liczba zawartych kontraktów socjalnych

8. Współpraca z GKRPA w zakresie motywowania do podjęcia terapii i kierowania na leczenie uzależnień rodziców dzieci ze środowisk zagrożonych kryzysem	- liczba wniosków skierowanych do GKRPA dot. rodzin zagrożonych kryzysem spowodowanym uzależnieniami
--	--

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Toszek na lata 2022-2024 zakłada również realizację innych ważnych zadań, które mogą się pojawić wraz ze zmieniającą się sytuacją społeczno - gospodarczą kraju, województwa lub Gminy. Przyjmuje się możliwość modyfikacji określonych w niniejszym dokumencie celów oraz kierunków działań, wtedy, gdy pojawi się taka potrzeba.

8. Monitoring i ewaluacja programu.

Przedmiotem ewaluacji będzie ocena skuteczności podejmowanych działań oraz zainteresowania nimi odbiorców. Monitoring realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Toszek na lata 2022-2024 będzie się opierał przede wszystkim na gromadzeniu oraz analizowaniu danych będących w posiadaniu Ośrodka Pomocy Społecznej w Toszku. Dodatkowo pozyskiwane zostaną informacje od innych instytucji i podmiotów w zakresie wskazanym w Programie. Monitoring Programu pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych.

Realizacja programu opiera się na stałej współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami w celu realizacji założonych działań.

Monitorowanie i ewaluacja Programu będą się odbywać poprzez składanie do dnia 31 marca każdego roku rocznego sprawozdania z realizacji zadań przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Toszku, który jest wiodącym realizatorem Programu Wspierania Rodziny w Gminie Toszek na lata 2022-2024.

9. Źródła finansowania.

Zakłada się, iż źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Toszek na lata 2022-2024 będą:

- budżet Państwa,
- budżet Gminy Toszek,
- fundusze strukturalne,
- programy wspólnotowe Unii Europejskiej,
- środki funduszy celowych,
- jak również środki pozyskane z innych prawem określonych źródeł.

10. Zakończenie.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Toszek na lata 2022-2024 zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin, a w szczególności życia dzieci. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, a rodzinom w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości do samodzielnego zmierzenia się z występującymi problemami.

Powyższe działania zwiększą szanse rodzin, aby prawidłowo funkcjonowały w środowisku oraz wykorzystwały własną aktywność i wewnętrzny potencjał w celu zdobycia nowych umiejętności. Odpowiednie podejście stworzy możliwość rozwoju, zwiększenia świadomości w środowisku lokalnym i tym samym podniesie jakość życia mieszkańców Gminy Toszek.

UZASADNIENIE

Obowiązek uchwalenia trzyletniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Toszek na lata 2022-2024 wynika z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 poz. 821 z późn. zm.).

Projekt Programu określa kierunki i zakres działań jakie zostały zaplanowane do realizacji w latach 2022-2024.